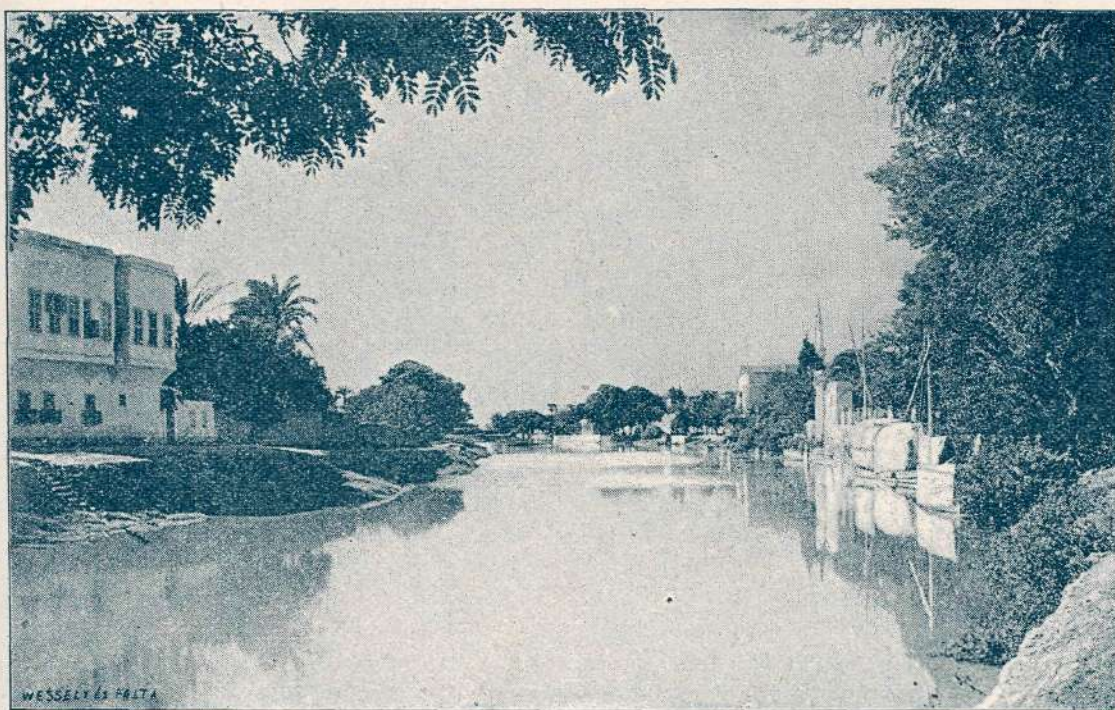

20. **Čatež.** — Čatъ je bil bog vetrov in nevihte. To imam zapisano, pa ne vém, kje sem dobil. Od tega božanstva je ime Čatež, izvira torej iz starodavnih časov. Verjetno je, da so Čata tukaj častili po božje, in od tega je nastal priimek kraju. Sedanja vas Čatež in fara sv. Jurija stoji na desnem bregu Save, kjer se steka Krka vanjo, Brežicam nasproti, na podnožju Gorjancev, precèj na višini; ravno na ovinku je, kjer zavije cesta na Samobor okoli Gorjancev. Tu ima burja strašno moč ob

Savi gori; tudi starinskih grobov je tukaj. — Tu naj pristavimo še to: Cerkev je posvečena sv. Juriju, in duhovski imenik ima pripis: »antiquae originis«, torej starega izvira, da ne vemo, od kdaj. In cerkve sv. Jurija, sv. Marjete in svetega Mihaela pripadajo najstarejšim. Jurij in Marjeta predstavljata bojevanje krščanstva s poganstvom; Marjeta je krotila zmaja, Jurij ga je ugonobil. — Tudi tu imajo podružnici sv. Vida in sv. Mihaela. — Čatež imamo tudi gori nad Trebnjem, tam, kjer je božja pot Za-

Kanal Mahmūdije.

(Po fotografiji Al. Beer-a.)

plaz. Tudi tu je župna cerkev, posvečena sv. Mihelu. Tudi tu je huda burja, hudi vetrovi; burja in jug se stepeta, pa odločita vreme.

21. **Ratež** je hud klanec pol ure od Novega Mesta na cesti šentjernejski: klanec imaš od obeh strani, od Mesta doli, proti Šentjerneju gori; v dolini med obema klanecema je vas Ratež; klanec od Šentjerneja je lepo okoljen po ovinkih, onega od Mesta prelagajo sedaj. — To ime tudi iščimo v staroslovenščini, in sicer v besedi Rъtъ, kar pomenja apex, vertex — vrh, vrhunec, sploh

breg; т se je premenil na — a, v staroslovenščini se včasih glasnik oslabi na polglasnik — т ali v, včasih se polglasnik ojači na celi glasnik. Tako menjavajo med seboj: u, o, a = т t. j. oslabijo, ali pa: т = a, o, u t. j. se ojači. In tako je tukaj iz Rъtъ nastal Ratež; ta beseda v tem pomenu je navadna med ljudstvom samo pri lastnih imenih; sedaj so jo vpejlali v zemljepis za »Vorgebirge«: rt, rti v množini. — Imen, izpeljanih iz tega debla, imamo na Slovenskem več. Gl. »Glasn.« l. 1865., str. 52. Ratež ondi ni omenjen, zato nekatere ponovimo: